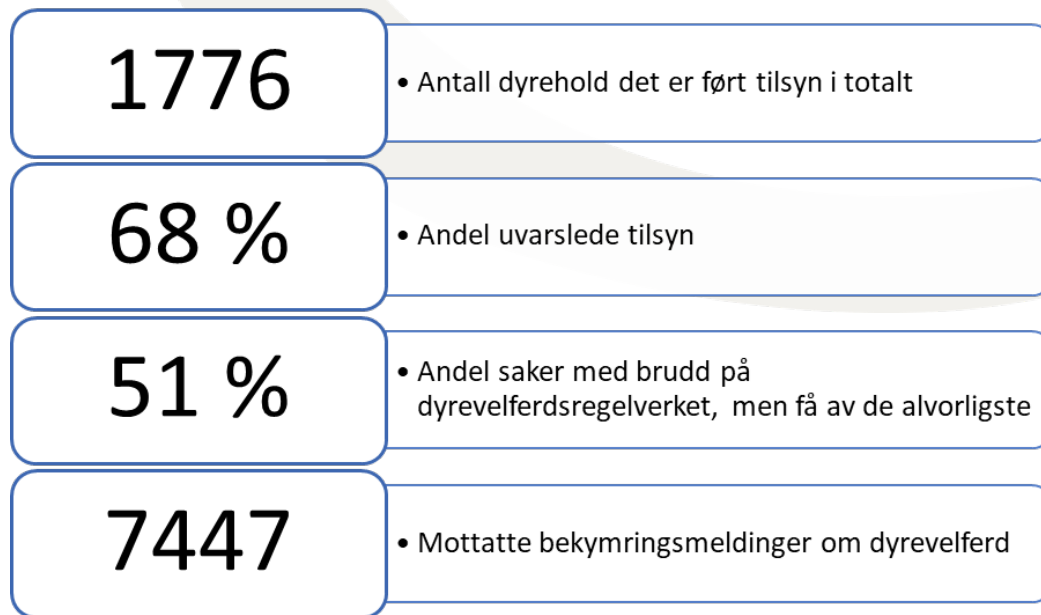

RAPPORT

MATTILSYNETS ARBEID MED DYREVELFERD FOR LANDDDYR 1. OG 2. TERTIAL 2022

PUBLISERT NOVEMBER 2022

Aktuelt regelverk

- [Lov om dyrevelferd](#)
- Alle forskrifter under dyrevelferdsloven

“Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger”

Dyrevelferdsloven § 3

Dyrevelferdsloven utgjør rammen for Mattilsynets tilsyn med dyrevelferd. For produksjonsdyr og noen andre typer dyrehold gir forskrifter under dyrevelferdsloven mer detaljerte krav om hvordan dyrene skal ha det.

Mattilsynet fører tilsyn etter det lovverket Stortinget til enhver tid har vedtatt og de forskriftene Landbruks- og matdepartementet har fastsatt.

Innholdsfortegnelse

1	Resultater av tilsynet med dyrevelferd 1. og 2. tertial 2022	4
1.1	Hva omfatter rapporten	4
1.2	Noen nøkkeltall	4
2	Våre virkemidler når vi finner brudd på regelverket	5
2.1	Prioriterte temaer i 2022	7
2.2	Bekymringsmeldinger om dyrevelferd hos landdyr	7
2.3	Kronisk dårlige dyrehold	8
2.4	Tilsynskampanje for svin	9
3	Tilsyn med dyrevelferden hos landdyr	10
3.1	Mattilsynet er oftest på tilsyn i dyrehold med størst risiko for dårlig dyrevelferd	10
3.2	Resultater av tilsyn i dyrehold	11
3.2.1	Alvorlig vanskjøtsel av dyr	12
3.3	Vedtakene vi har fattet i dyrehold	13
3.3.1	Vedtak om forbud mot aktivitet	15
3.3.2	Politianmeldelser	16
3.4	Tilsyn i slakterier for landdyr	16
3.5	Tilsyn med transport av landdyr	17
4	Tallgrunnlag	19
4.1	Tilsyn i dyrehold: Hvordan lese tallene i tabellen?	19
4.2	Om grunnlaget for innholdet i tabell 7.2.1	20

1 Resultater av tilsynet med dyrevelferd 1. og 2. tertial 2022

1.1 Hva omfatter rapporten

Denne rapporten omfatter Mattilsynets tilsyn i perioden 1. januar til og med 31. august 2022 med dyrevelferden for landdyr i dyrehold, under transport og på slakteri.

Vi var på tilsyn i 1776 dyrehold totalt og gjennomførte tilsyn med dyrevelferden i 1322 av dem. For 68% av tilsynene ble det ikke gitt forhåndsvarsling. Det ble oppdaget brudd på dyrevelferdsregelverket i ca. 51 % av sakene, men få brudd som innebærer alvorlig vanskjøtsel. Andelen regelverksbrudd må vurderes i lys av at vi går oftere på tilsyn i dyrehold vi mener har størst risiko for dårlig dyrevelferd. Tilsynskampanjen på velferd for svin er imidlertid basert på tilfeldige utvalg av besetninger. Vi kan ikke uten videre sammenligne funn mellom ulike dyreslag fordi grunnlaget for vurdering av risiko kan variere.

Transport av dyr blir først og fremst kontrollert på slakteriene. Mattilsynet registrerte 27 saker med brudd på regelverket. I en av dem var det ganske alvorlige brudd. Selv om hvert brudd kan påvirke velferden til flere dyr, er tallet lavt sett opp mot den store mengden dyr som blir transportert.

Mattilsynet fører kontinuerlig tilsyn med slakterienes etterlevelse av dyrevelferdsregelverket så lenge det foregår slakting der. Det ble påvist brudd på regelverket i 18 saker. Ingen av regelbruddene ble vurdert som alvorlige nok til å ilegge sanksjon eller bruke andre inngripende virkemidler, men det er fattet vedtak i noen av sakene. Selv om hvert brudd kan påvirke velferden til flere dyr, er tallet lavt sett opp mot den store mengden dyr som blir slaktet.

Våre tall for alvorlig vanskjøtsel og for bruk av de mest inngripende virkemidlene er lave i forhold til antall registrerte dyrehold og antall tilsyn. Vi vurderer det slik at andelen dyrehold med kritisk dårlig dyrevelferd er lav, selv om ett alvorlig tilfelle er ett for mye.

Mattilsynet ønsker å utnytte ressursene best mulig ved å spisse innsatsen og i hovedsak føre mest tilsyn der risikoen for dårlig dyrevelferd er størst. I år er oppfølging av kronisk dårlige dyrehold og slutføringen av vår landsdekkende kampanje på velferd for svin våre viktigste satsninger. Vi jobber også med en mest mulig målrettet oppfølging av bekymringsmeldingene.

1.2 Noen nøkkeltall

- Mattilsynet fikk 7447 bekymringsmeldinger om dyrevelferd.
- Mattilsynet gjennomførte tilsyn med dyrevelferden i 1322 dyrehold.
- Mattilsynet avdekket brudd på dyrevelferdsregelverket i ca. 51 % av tilsynsakene.
- Mattilsynet fant alvorlig vanskjøtsel i 26 dyrehold.
- Mattilsynet fattet vedtak om avvikling i 10 dyrehold.
- Mattilsynet ila 12 vedtak om delvis aktivitetsforbud og 20 vedtak om totalt forbud.
- Mattilsynet brukte overtredelsesgebyr i 30 dyrehold.
- Mattilsynet anmeldte dyreholdere til politiet i 32 saker.

2 Våre virkemidler når vi finner brudd på regelverket

Når vi påviser mindre alvorlige brudd på dyrevelferdsregelverket, kan inspektøren nøye seg med å veilede dyreholderen om hva regelverket sier. Men som regel fatter Mattilsynet i tillegg et vedtak med pålegg om retting av feilen innen en gitt frist.

Dersom dyreholderen ikke etterlever pålegget, kan Mattilsynet ilegge tvangsmulkt for å tvinge frem at vedtaket blir etterfulgt.

Ved mer alvorlige lovbrudd kan Mattilsynet også bruke ett eller flere mer inngripende virkemidler:

- ta dyr i midlertidig forvaring
- avvikle dyreholdet helt eller delvis
- gi den ansvarlige forbud mot å drive med aktiviteter som har med dyr å gjøre
- trekke tilbake godkjenning, tillatelse eller kompetansebevis
- ilegge overtredelsesgebyr
- anmelde forholdet til politiet

Midlertidig forvaring, avvikling av dyrehold og aktivitetsforbud er ingen straff mot dyreholderen, men tiltak for å beskytte dyr mot lidelse.

Midlertidig forvaring innebærer at Mattilsynet fjerner dyrene fra dyreholdet og plasserer dem på et egnet sted, eller sørger for at andre overtar stedet av dyrene der de er. Det siste er mest aktuelt for produksjonsdyr, og forutsetter at fjøset er egnet for dyrehold. Midlertidig forvaring skal bare skje i en kortere periode, til en varig ordning for dyrene er på plass. Dyrene kan bli levert tilbake til dyreeieren hvis det blir vurdert som forsvarlig. Ellers blir de omplassert, solgt, slaktet eller avlivet.

Avvikling av dyrehold innebærer at alle eller en del av dyrene blir fjernet permanent fra dyreholdet. Det kan skje som hastevedtak i akutte saker, eller som siste løsning der dyreholderen ikke greier å innrette seg etter Mattilsynets vedtak.

Forbud mot aktivitet som har med dyr å gjøre, er en reaksjonsform Mattilsynet kan bruke mot den som unnlater å etterkomme vesentlige pålegg, eller som grovt eller gjentatte ganger bryter dyrevelferdsloven. Aktivitetsforbudet kan innebære at personen ikke lenger har lov til å eie eller stille dyr, eller på annen måte ha med dyr å gjøre. Forbudet kan gjelde alle eller noen dyrearter, alle eller noen aktiviteter, og for en nærmere fastsatt periode eller inntil videre. Domstolen kan også ilegge aktivitetsforbud i forbindelse med en straffesak. Slike forbud er ikke med i våre tall. Mattilsynet kan oppheve sine egne vedtak om aktivitetsforbud, men ikke forbud som er ilagt av domstolen.

Våre vedtak om aktivitetsforbud gjelder oftest «inntil videre». Dette fordi det er vanskelig å vite om, og eventuelt når, vedkommende kan bli skikket til å drive med dyr igjen. Vedkommende kan søke Mattilsynet om at forbudet blir opphevet. Mattilsynet kan bare oppheve sine egne vedtak om aktivitetsforbud, ikke forbud som er ilagt av domstolen. Slike forbud er ikke med i våre tall.

Godkjenning eller tillatelse er nødvendig for å drive med visse typer dyrehold og aktiviteter med dyr: Slakteri, transport, hestesenter, treningsstall, hestepensjonat, kommersiell omsetning av hest og visse typer fremvisning av dyr. Dyrebilsjåfører og personell som håndterer dyr på slakteri, trenger

kompetansebevis. Både godkjenning, tillatelse og kompetansebevis kan trekkes tilbake dersom virksomheten eller personen ikke lenger oppfyller viktige krav i dyrevelferdsregelverket.

Overtredelsesgebyr er en sanksjon Mattilsynet kan bruke ved lovbrudd som ikke er alvorlige nok til å bli politianmeldt. Overtredelsesgebyr er å regne som straff etter menneskerettsloven og skal derfor ikke brukes sammen med politianmeldelse. Dette for å unngå dobbeltstraff.

Politianmeldelse blir brukt i saker vi mener er så alvorlige at de bør føre til bot eller fengselsstraff. Domstolen kan idømme straff ved forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse av loven.

2.1 Prioriterte temaer i 2022

Mattilsynet har tre hovedprioriteringer innen tilsynet med dyrevelferd hos landdyr i 2022:

- Mer målrettet oppfølging av bekymringsmeldinger
- Målrettet oppfølging av kronisk dårlige dyrehold
- Velferd for svin, i form av en tilsynskampanje

2.2 Bekymringsmeldinger om dyrevelferd hos landdyr

Dyrevelferdsloven § 5 om varsling:

Enhver som har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet. Varslingsplikten gjelder med de begrensninger som følger av annen lovgivning.

For å legge til rette for varsling har Mattilsynet en varslingsknapp på hjemmesiden mattilsynet.no. Særlig for kjæledyr gir slike varsler viktig informasjon for å kunne avdekke dårlig dyrevelferd. For produksjonsdyr bruker Mattilsynet også andre metoder for å identifisere utsatte dyrehold. Det er blant annet kunnskap fra tidligere tilsyn, registreringer Mattilsynet gjør på slakteriene, og informasjon fra organisasjoner og andre myndigheter innen landbruket.

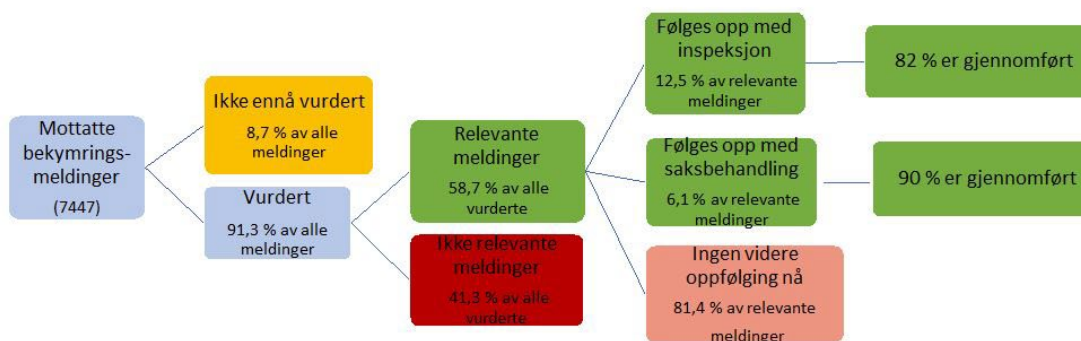

Fig 2.2 Oppfølging av bekymringsmeldinger mottatt i første og andre tertial 2022.

Totalt mottok Mattilsynet 7447 bekymringsmeldinger om dyrevelferd i første og andre tertial 2022. Dette er en tydelig nedgang på 12% fra samme periode i året før, da vi mottok 8455 meldinger.

Ca. 41% av meldingene som ble vurdert, ble regnet som ikke relevante: de var duplikater, manglet nok informasjon til å kunne blir fulgt opp, eller var utenfor Mattilsynets forvaltningsområde. Figuren over viser hvordan Mattilsynet har håndtert meldingene. Meldinger kan følges opp med inspeksjon eller med annen saksbehandling.

Hvordan vurderes oppfølging av bekymringsmeldinger?

Det er ikke mulig eller hensiktsmessig å følge opp alle de relevante bekymringsmeldingene med inspeksjon. Fem regionale team vurderer daglig alle meldingene og prioriterer mellom dem etter fastsatte kriterier. Alle meldinger blir tatt vare på, og en melding som ikke blir prioritert i første omgang, kan bli hentet frem igjen dersom vi får flere meldinger eller annen ny informasjon om det samme dyreholdet.

2.3 Kronisk dårlige dyrehold

Mattilsynet definerer et kronisk dårlig dyrehold slik (alle kriteriene må være oppfylt):

- Det har vært gjentatte brudd på vesentlige krav i dyrevelferdsregelverket over lengre tid, minimum 1-2 år.
- Mattilsynet har gjennomført kontroll to eller flere ganger, og fattet gjentatte vedtak med pålegg om å oppfylle vesentlige krav i regelverket. Vedtakene kan gjelde gjentatte eller nye regelbrudd.
- Kontroll og vedtak har ikke ført til varig bedring til et akseptabelt nivå.

«Vesentlige krav» omfatter nok fôr og vann, nødvendig stell og renhold av dyrene og levemiljøet deres, og oppfølging av syke og skadde dyr.

Situasjonen i slike dyrehold blir gjerne midlertidig bedre etter at Mattilsynet har ført kontroll og fattet vedtak, men det skjer tilbakefall og nye regelbrudd.

Målet er at kronisk dårlige dyrehold skal opp på et varig lovlig nivå eller avvikles, innen forsvarlig tid.

Vi har ingen total oversikt over hvor mange dyrehold som faller inn under definisjonen. Men disse lovbruddene rammer langt flere dyr enn de mer akutte sakene med alvorlig og dødelig vanskjøtsel.

Mattilsynet har arbeidet for en mer effektiv og målrettet håndtering av kronisk dårlige dyrehold siden 2017. De sentrale verktøyene våre er tidslinjer, prioriteringslister og fremdriftsplaner. Vi har utviklet et veiledningsdokument og gjennomført nasjonale fagdager for inspektører og ledere i Mattilsynet.

Dyrene i disse dyreholdene er sjelden i akutt krise. Dyreholderen må derfor få mulighet til å følge opp våre vedtak og vise forbedringer før Mattilsynet kan bruke de mest inngripende virkemidlene hvis så ikke skjer. Vi må i hvert enkelt tilfelle finne den riktige balansen mellom opptrappende virkemiddelbruk og forsvarlig fremdrift i bedringen av dyrevelferden. Ofte lykkes det ikke å få til varig bedring. Da må Mattilsynet som siste mulighet avvikle dyreholdet og eventuelt ilegge dyreholderen helt eller delvis aktivitetsforbud.

Oppfølgingen av hvert enkelt dyrehold er krevende både ressursmessig og menneskelig, og kan strekke seg over flere år. Én avdeling kan derfor ikke arbeide med mer enn noen få slike dyrehold av gangen. Dette vil dessuten være en kontinuerlig oppgave, siden nye kronisk dårlige dyrehold vil komme til. Det kan derfor være vanskelig å måle effekten av innsatsen vår på nasjonalt nivå, i alle fall på kort sikt. På lengre sikt kan det være mulig å måle om det gjennomsnittlige tidsspennet før slike dyrehold blir friskmeldt eller avviklet, er blitt kortere enn før.

2.4 Tilsynskampanje for svin

I 2021–22 gjennomfører Mattilsynet en tilsynskampanje på velferd for svin. Målet med kampanjen er å få oversikt over status for dyrevelferden i norsk svineproduksjon. Dette tilsynet er derfor ikke risikobasert. Veterinærinstituttet har plukket ut 600 besetninger for oss, basert på tilfeldig utvalg. Besetningene er fordelt mellom Mattilsynets fem regioner i forhold til antall besetninger i hver region.

Det lages egne rapporter for denne tilsynskampanjen. Les mer om kampanjen på [Mattilsynets hjemmesider](#).

3 Tilsyn med dyrevelferden hos landdyr

3.1 Mattilsynet er oftest på tilsyn i dyrehold med størst risiko for dårlig dyrevelferd

De dyreholdene vi mener har størst risiko for brudd på regelverket, får tilsyn oftere enn dyrehold med liten risiko. Rapporten gir derfor et bilde av situasjonen i de dyreholdene Mattilsynet har valgt å føre tilsyn i, men er ikke representativ for gjennomsnittet av alle dyrehold i Norge.

Utvalget av besetninger i tilsynskampanjen for svin (2021– 22) er ikke risikobasert. Slike variasjoner i satsningsområder og utvalgsmetoder fra år til år og mellom typer dyrehold vil kunne påvirke resultatene våre og gjøre sammenligninger mellom dem usikre, i alle fall over korte tidsspenn.

Alle våre tilsyn med dyr vil kunne oppdage dyrevelferdsproblemer selv om vi i utgangspunktet er i dyreholdet av andre grunner. I første og andre tertial førte vi tilsyn i totalt 1776 dyrehold. Dyrevelferden ble vurdert i 1322 dyrehold.

Mattilsynet har som mål at flest mulig av tilsynene med dyrevelferd skal skje uten forhåndsvarsling. Dette er i tråd med kravene i EUs kontrollforordning. I første og andre tertial var 68 % av våre tilsyn med dyrehold uvarslet.

Figur 3.1.1 Grafen viser hvor stor andel av tilsynsbesøkene som var uvarslede i første og andre tertial i perioden 2019–2022

Hva er et uvarslet tilsyn?

Ved uvarslet tilsyn kommer inspektøren uanmeldt, slik at Mattilsynet kan inspisere dyreholdet uten at dyreholderen har kunnet forberede seg.

Hva er et varslet tilsyn?

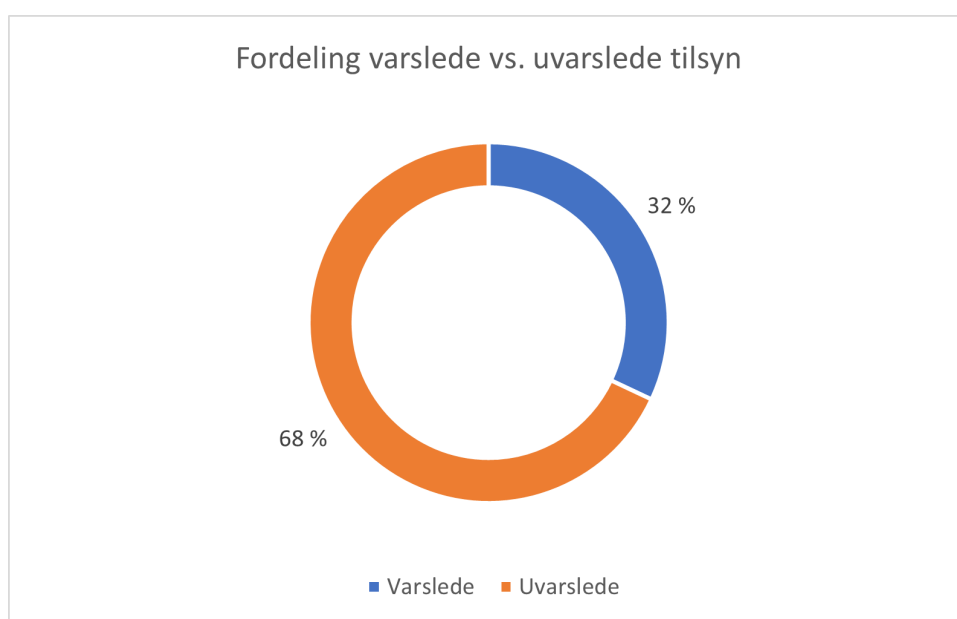
Ved et varslet tilsyn har dyreholderen fått beskjed på forhånd om at Mattilsynet kommer på tilsyn. Formålet er å sikre at det er noen til stede i dyreholdet når inspektøren kommer. Varslingen kan skje fra flere dager til rett før tilsynet gjennomføres.

Utdypende om varslede og uvarslede tilsyn

For kjæledyr er nesten ni av ti tilsyn uvarslet. De fleste tilsyn med kjæledyr blir utløst av en bekymringsmelding, og her er det spesielt viktig for Mattilsynet å se dyreholdet slik det er.

For produksjonsdyr varierer andelen uvarslede tilsyn, og den ligger til dels mye lavere enn for kjæledyr. En forklaring kan være at formålet med besøket primært var rutinemessig uttak av prøver i et overvåkningsprogram for smittsom sykdom. Dette gjelder særlig for fjørfe og svin. Ved prøveuttak har det ingen hensikt å komme uvarslet, siden slike tilsyn først og fremst skal utføres så effektivt som mulig for både bonden og inspektøren. I svinekampanjen har det vært lagt vekt på at tilsynene skal skje uvarslet.

En del tilsyn vil fortsatt bli varslet for å sikre at de kan bli gjennomført. Det skyldes særlig utfordringer med lange reiseveier og/eller problemer med å få tak i dyreholderen i en del dyrehold.

Figur 3.1.2 Andel uvarslede vs. varslede tilsyn i første og andre tertial 2022.

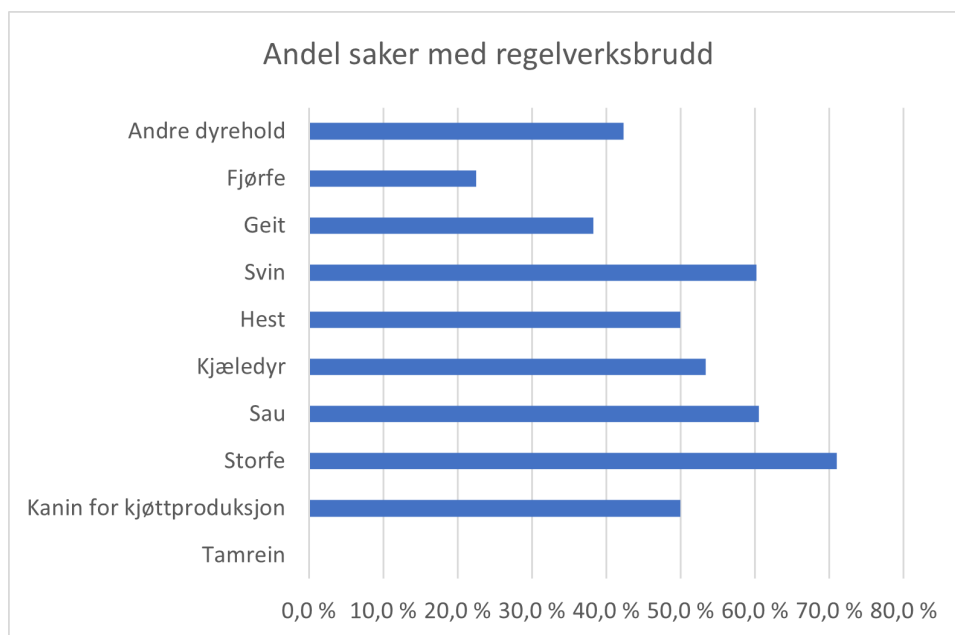
3.2 Resultater av tilsyn i dyrehold

På våre tilsyn i dyrehold ser vi etter om viktige krav i regelverket blir overholdt. Inspektørene har en liste med kravpunkter som kontrolleres, og registrerer om hvert enkelt av dem er oppfylt eller ikke.

Våre tall viser at vi oppdaget brudd på kravene i regelverket i ca. 51 % av sakene totalt, men det er stor variasjon mellom dyreartene.

Funnene registreres med betegnelsene «ok», «ikke tilfredsstillende» eller «alvorlig vanskjøtsel av dyr». Dette er grunnlaget for tallene i denne rapporten. «Ikke tilfredsstillende» sier ikke noe om hvilke bestemmelser det er registrert brudd på, eller hvor alvorlige bruddene var. Slike opplysninger kan vi per i dag ikke hente ut av vårt tilsynssystem. Antallet funn med alvorlig vanskjøtsel og bruken av inngripende virkemidler gir likevel et bilde av omfanget av alvorlige regelbrudd.

Dyreholderen får en tilsynsrapport der inspektøren beskriver nærmere hva som er undersøkt, og hvilke brudd på regelverket som eventuelt er avdekket.

Figur 3.2. Andel saker med regelverksbrudd i første og andre tertial 2022.

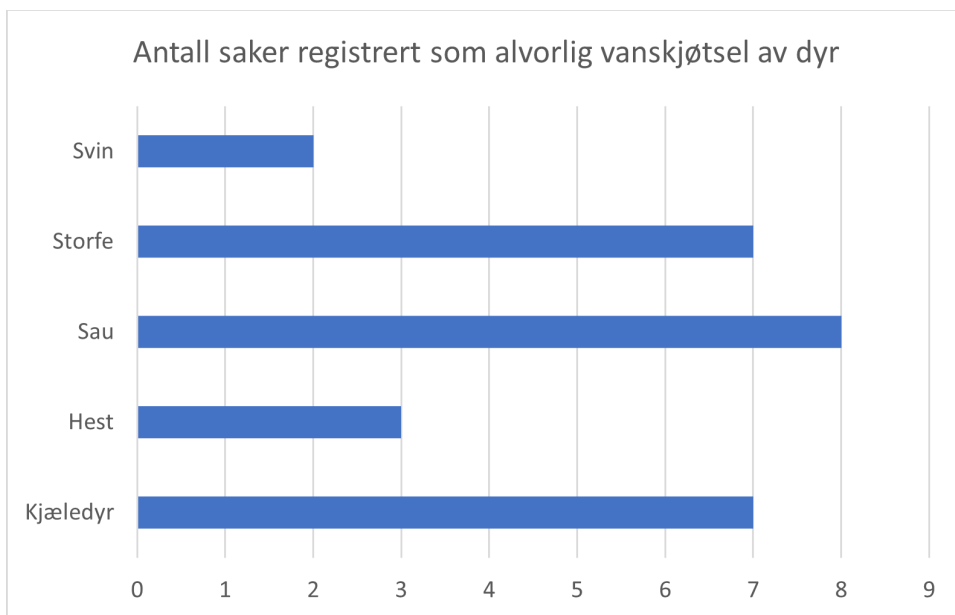
Andel saker med regelbrudd er høyest hos storfe. Det betyr ikke uten videre at dyrevelferden generelt er dårligere hos storfe enn hos andre arter. Det kan variere mellom dyreartene hvor risikobasert tilsynet med dyrevelferden er. Dette kan blant annet påvirkes av at det ofte føres enkle dyrevelferdstilsyn i forbindelse med rutinemessige uttak av overvåkingsprøver. Slik prøvetaking skjer særlig hos fjørfe og svin for å påvise smittsom sykdom eller resistente bakterier. I tillegg er utvalget av besetninger i tilsynskampanjen på svin som gjennomføres i 2021/2022, ikke risikobasert.

Det er også vanskelig å sammenligne resultatene fra tilsyn med produksjonsdyr og tilsyn med kjæledyr, både på grunn av det langt høyere antallet dyrehold med kjæledyr, og fordi det ikke finnes noen detaljerte forskrifter for hold av kjæledyr, slik det gjør for produksjonsdyr og hest. Det er derfor enklere å konstatere brudd med klare krav i regelverket i dyrehold med produksjonsdyr og hest.

Alt dette vil slå ut på andel saker med regelverksbrudd, og man må derfor være varsom med å gjøre sammenligninger mellom dyreartene.

3.2.1 Alvorlig vanskjøtsel av dyr

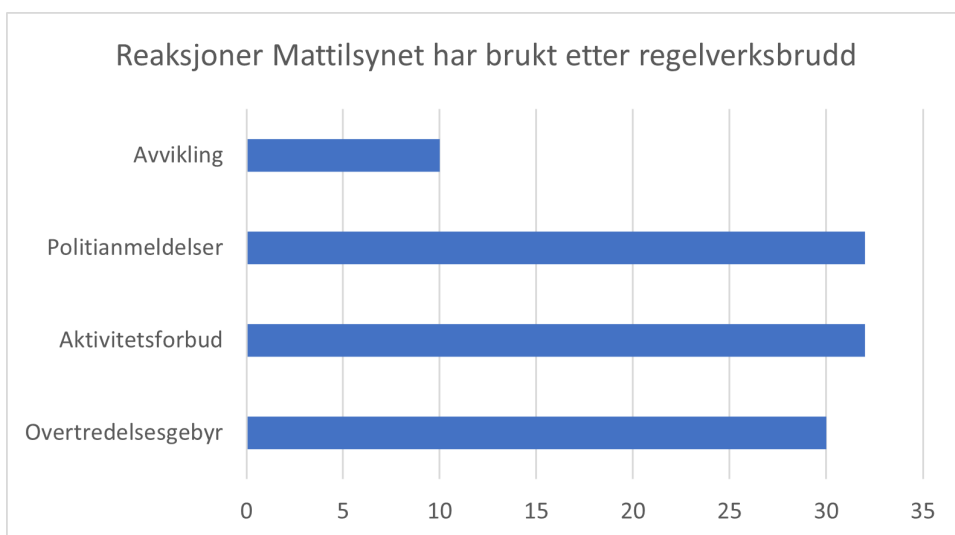
Forhold som kommer under denne kategorien, er tilfeller der flere dyr er døde eller må avlives på grunn av manglende fôring, vanntilgang og stell. Antallet saker der vi har funnet alvorlig vanskjøtsel av dyr, er svært lavt i forhold til antallet dyrehold og antallet tilsyn. Men slike forhold påfører dyrene store lidelser, og hvert tilfelle er derfor ett for mye.

Figur 3.2.1 Antall saker registrert som alvorlig vanskjøtsel av dyr i første og andre tertial 2022.

3.3 Vedtakene vi har fattet i dyrehold

Tallene for hastevedtak og inngripende reaksjonsformer er lave sett i forhold til antallet dyrehold vi har ført tilsyn i, og det totale antallet saker der vi har funnet brudd på regelverket.

Figur 3.3.1 Reaksjoner som Mattilsynet har brukt etter regelverksbrudd i første og andre tertial 2022.

Tallene som viser hvilke reaksjonsformer vi har brukt, sier noe om hvor ofte vi har vurdert situasjonen som så alvorlig at det har vært nødvendig å bruke inngripende virkemidler eller pålegge dyreholderen å gjøre strakstiltak (hastevedtak).

Figur 3.3.2 Saker der Mattilsynet har brukt inngripende virkemidler eller pålagt dyreeier å gjøre strakstiltak (hastevedtak) i første og andre tertial 2022.

Hastevedtak

Før vi fatter vedtak som pålegger dyreholderen å gjøre tiltak, får dyreholderen som hovedregel et varsel om vedtak og en viss tid til å uttale seg om saken. Noen ganger haster det imidlertid så mye at det ikke er tid til å vente på at dyreholderen uttaler seg. I slike tilfeller fatter vi såkalte hastevedtak uten å varsle det først, og tiltaket må gjennomføres straks. Dette kan både gjelde situasjoner med dyr som lider der og da, og situasjoner med stor fare for lidelse i nær fremtid. Eksempler på det første er syke eller skadde dyr som må få behandling eller avlives raskt, eller flyttes til en egen sykebinge. Et eksempel på det andre er hvis dyr står i fare for å trække gjennom et ødelagt gulv.

Antallet hastevedtak kan derfor være med å indikere hvor ofte vi har vurdert regelverksbruddene som alvorlige, fordi hastevedtak forteller at dyr ble utsatt for lidelse da tilsynet ble gjennomført, eller stod i stor fare for å lide. Et hastevedtak kan gjelde mange eller ett enkelt dyr og sier ikke nødvendigvis noe om forholdene i besetningen som helhet.

Særlige reaksjonsformer

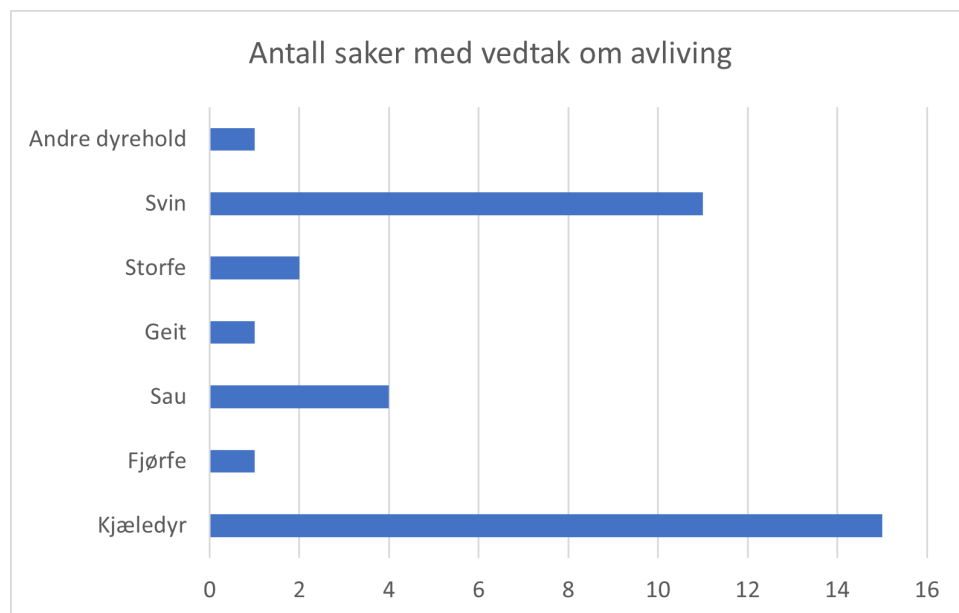
Tallene for inngripende typer vedtak eller reaksjonsformer kan også si noe om alvorret i situasjonen eller hvor grove bruddene på regelverket har vært. Dette gjelder særlig:

- Vedtak om avliving av dyr
- Vedtak om avvikling av dyrehold
- Vedtak om forbud mot å eie/stelle/håndtere dyr
- Vedtak om midlertidig forvaring av dyr
- Vedtak om overtredelsesgebyr
- Politianmeldelse

Både tallene for hastevedtak og tallene for disse særlige reaksjonsformene er lave sett i forhold til antallet dyrehold vi har ført tilsyn i, og det totale antallet av saker der vi har funnet brudd på regelverket. Dette viser at det var brudd av alvorlig karakter bare i et fåtall av disse dyreholdene, og at de fleste bruddene var av mindre alvorlig karakter.

Kap. 7 inneholder tall for funn, vedtak og øvrige reaksjoner

En samlet oversikt over antall saker der Mattilsynet har fattet hastevedtak eller brukt disse spesielle reaksjonsformene, og antall saker med alvorlig vanskjøtsel, kommer frem i kapittel 7, tallgrunnlag.

Figur 3.3.3 Antall saker der Mattilsynet fattet vedtak om at dyr måtte avlives fordi ikke var forsvarlig å la det/dem leve videre i første og andre tertial 2022.¹

3.3.1 Vedtak om forbud mot aktivitet

Saker med registrerte vedtak om forbud mot aktivitet i første og andre tertial 2022:

Delvis forbud

12 vedtak gjelder delvis forbud. Sakene fordeler seg slik på de ulike dyreartene:

- 6 gjelder kjæledyr
- 2 gjelder småfe
- 4 gjelder storfe

Totalt forbud

20 vedtak gjelder totalt forbud. Sakene fordeler seg slik på de ulike dyreartene:

- 9 gjelder alle typer kjæledyr
- 2 gjelder hund (begge gjelder også produksjonsdyr og hest)

¹ Grafen viser ikke vedtak om dyr som har blitt avlivet mens de var i midlertidig forvaring. I slike saker kan avlivning ofte være nødvendig fordi dyret ikke kan omplasseres, selv om dyrets helsetilstand ikke gjør det uforsvarlig å la dyret leve videre.

- 1 gjelder katt
- 5 gjelder alle typer produksjonsdyr (2 av dem gjelder også hund, og 4 av dem gjelder også hest)
- 2 gjelder sau
- 5 gjelder hest (4 av dem gjelder også produksjonsdyr, og 2 av dem gjelder også hund)
- 2 gjelder alle dyrearter

3.3.2 Politianmeldelser

Ved alvorlige lovbrudd kan Mattilsynet anmelde forholdet til politiet. Eksempler på slike saker er mishandling av dyr, alvorlig vanskjøtsel av dyr, brudd på aktivitetsforbud og brudd på spesifikke forbud i regelverket (for eksempel bruk av strømhalsbånd på hund). Saker som anmeldes, blir behandlet videre av politiet og eventuelt av rettsapparatet. Mattilsynets rolle er da å gi informasjon til etterforskerne og vitne i retten.

I løpet av første og andre tertial har Mattilsynet meldt 32 saker om dyrevelferd til politiet. Blant disse er det 13 saker som omhandler forskjellige former for vanskjøtsel; de fleste av disse gjelder kjæledyr. I tillegg har Mattilsynet anmeldt 12 saker som omhandler brudd på aktivitetsforbud, også de fleste av disse gjelder kjæledyr.

3.4 Tilsyn i slakterier for landdyr

Slakterier skal være godkjent av Mattilsynet, også mht. dyrevelferd. Personell som håndterer dyr i forbindelse med slakting, skal ha kompetansebevis. Myndighetene utsteder kompetansebevis. I Norge er det Mattilsynet.

Mattilsynet er til stede i slakteriene hele tiden mens det pågår slakting, og fører dermed kontinuerlig tilsyn med dyrevelferden der. Tilsynet omfatter både forholdene for dyr som stalles opp før de blir slaktet, og håndtering, bedøving og avliving av dyrene.

Dette tilsynet registreres på en annen måte enn tilsynet ute i dyreholdene. Siden vi er til stede i slakteriet hele tiden hver dag, er det ikke relevant å beskrive antallet tilsyn.

Når vi avdekker brudd på regelverket for dyrevelferd i slakterier, blir dette registrert i vårt system og kan telles.

I første og andre tertial har vi registrert brudd på dyrevelferdsregelverket i 18 saker. En av sakene var alvorlig nok til at det ble fattet vedtak om overtredelsesgebyr, mens 9 saker resulterte i pålegg om å gjøre tiltak for å rette opp i manglene.

	Storfe, småfe, svin, hest	Fjørfe	Haredyr (Kanin)	Tamrein	Oppdrettsvilt
Antall slakterier (hele landet)	55	13	3	28	27
Antall saker med brudd på regelverket	13	5	0	0	0
Antall slakteri med brudd på regelverket (avvik)	9	2	0	0	0
Antall saker med vedtak om pålegg	5	4	0	0	0
Antall saker med vedtak om OTG	0	0	0	0	0

Tabell 3.4 Tilsyn i slakteri i første og andre tertial 2022.

3.5 Tilsyn med transport av landdyr

Transport av dyr vil nesten alltid innebære en viss belastning for dyrene. Mange dyr er ikke vant til å bli transportert, og en slik ukjent situasjon kan være en stressbelastning i seg selv, selv om transporten skjer fullt ut i tråd med regelverket. I Norge har vi som hovedregel maksimal reisetid for dyr (unntatt fjørfe) til slakteri på 8 timer. I Nordland, Troms og Finnmark er grensen 11 timer på grunn av de lange reiseavstandene. Transporter med reisetid inntil 8 timer regnes som korte reiser, mens reisetid over 8 timer regnes som lange reiser.

God mulighet for tett oppfølging av dyretransport

Det er ikke krav om at transport av dyr skal meldes til Mattilsynet. Derfor har vi ingen oversikt over all transport som foregår. For slaktedyr har vi likevel god oversikt og gode muligheter for kontroll siden vi er til stede på slakteriene hver dag det foregår slakting. Alle dyr skal kontrolleres av Mattilsynet før slakting, og det er vanlig at vi gjør denne kontrollen når dyrene losses av bilene. Det gir god mulighet til å vurdere om dyrene er friske og kan slaktes til matproduksjon, og til å vurdere dyrevelferden under transporten (plassforhold, skadde og syke dyr som ikke burde vært transportert, skade på dyrene under transporten etc.). På samme måte som for tilsyn med dyrevelferden i slakterier er dette altså i stor grad et løpende tilsyn som ikke lar seg telle. Noen ganger gjør vi mer omfattende tilsyn med transport av dyr, både til slakteri og til andre steder.

Godkjenningsordninger for dyretransport

For å forebygge unødig belastning på dyrene og sikre dyrevelferden under transport er det krav om godkjenning av virksomheter som skal drive med transport av dyr. Transportørene må blant annet dokumentere at de har egnet utstyr (transportmidler) og kompetent personell for å bli godkjent. Mattilsynet vurderer søknadene og utsteder godkjenninger. Det er 288 godkjente transportører for korte reiser og 299 for både korte og lange reiser.

For transport av de vanligste dyreartene (storfe, sau, geit, svin, hest og fjørfe) er det formelle kompetansekrav, og sjåførere og ledsagere må gjennomføre og bestå opplæring som er godkjent av Mattilsynet. I første og andre tertial var det 2193 personer som hadde gyldig kompetansebevis utstedt av Mattilsynet.

Det er også omfattende krav til transportmidlene, og alle transportmidler som brukes på lange reiser, skal være godkjent av Mattilsynet. Mattilsynet samarbeider tett med Statens vegvesen om godkjenningene, og bidrar med sjekklister og veiledning for å sikre at kontrollørene i vegvesenet kan gjøre riktige vurderinger av forholdene som gjelder dyrevelferd. Pga. slitasje og andre forhold som kan gjøre transportmidlene uegnet etter som tiden går, må transportmidlene re-godkjennes med jevne mellomrom. 387 transportmidler er godkjent for lange reiser. Hestetransportmidler skal være godkjent uavhengig av om de brukes til korte eller lange reiser. Statens Vegvesen godkjenner hestetransportmidler som brukes til korte reiser.

Tilsyn og resultater

Det er registrert brudd på regelverket i 27 saker. Det er påpekt plikt i 9 saker. Det har blitt fattet vedtak med pålegg om utbedring i 4 saker (alle overfor transportører), og vedtak om overtredelsesgebyr i 2 saker (1 sak overfor en produsent, og 1 sak overfor en transportør).

4 Tallgrunnlag

4.1 Tilsyn i dyrehold: Hvordan lese tallene i tabellen?

Tallene i tabellen er basert på data våre inspektører registrerer fra sine tilsyn i vårt elektroniske saksbehandlingssystem. Tabellen gir oversikt over det som er registrert i systemet på det tidspunktet vi tar ut data.

Selv om registreringene skal være så korrekte som mulig, vil de ikke gi et 100% korrekt bilde av alle forhold til enhver tid. Våre rapporter vil likevel gi et godt bilde både av status og av utviklingen over tid.

Vi vil unngå feiltolkning av tallene i rapporten

Det er viktig å lese våre forklaringer for å unngå feiltolkning av tallene i rapporten.

Legg merke til forskjellene mellom «tilsynsbesøk», «dyrehold» og «saker». En «sak» er et saksnummer hos Mattilsynet, et «dyrehold» er et sted der det holdes dyr (en eller flere arter), mens et «tilsynsbesøk» er besøket vi gjør i dyreholdet. En sak omhandler bare ett dyrehold, men kan bestå av flere tilsynsbesøk. Et dyrehold kan også ha flere saker i løpet av et år.

Antall dyrehold er dyrehold som er registrert i våre systemer som aktive i løpet av året. Det betyr at tallene per 1. januar 2022 kan være lavere eller høyere enn tallene i tabellen. Tallene er også avhengige av at virksomhetene registrerer og avregistrerer dyreholdene slik de skal, og at våre inspektører korrigerer feil de kommer over.

Tallene for tilsynsbesøk vil ofte være større enn tallene for antall dyrehold det er ført tilsyn i. Det skyldes at Mattilsynet har vært mer enn én gang på inspeksjon i ett eller flere dyrehold.

Ett dyrehold kan bestå av flere dyrearter, og summen av hver kolonne kan derfor være større enn tallet for «Alle dyrehold».

«Andre dyrehold» omfatter blant annet esel, lama, alpakka, viltoppdrett, dyrepensjonat, forsøksdyrvirksomheter, fremvisning av dyr og dyrebutikker.

Om sammenligning med andre typer rapporter

Mattilsynet rapporterer også til for eksempel til ESA/EU. For disse rapportene er det andre utvalgsriterier, noe som gjør at tallene i våre tertial- og årsrapporter ikke er direkte sammenlignbare med dem vi rapporterer til ESA/EU. For tilsynskampanjer, som f.eks. svinekampanjen, kan utvalget av besetninger og kriteriene for tilsyn være annerledes enn for andre tilsyn.

Hvis man ønsker å se på tall over tid for å fange opp tendenser og endringer, må derfor tallene man sammenligner, stamme fra samme type rapportering. Dette gjelder også for tall fra kilder utenfor Mattilsynet.

4.2 Om grunnlaget for innholdet i tabell 7.2.1

Hvem har registreringsplikt/meldeplikt hos Mattilsynet?

En dyreholder med produksjonsdyr og hest har plikt til å melde fra til Mattilsynet slik at dyreholdet blir registrert i vårt system. Det samme gjelder for dyrepensjonater, dyrebutikker, fremvisning av dyr, forsøksdyrvirksomheter og enkelte andre.

Våre tall for produksjonsdyr kan være høyere enn tall fra andre kilder. Det skyldes blant annet forsinket melding om at dyrehold er opphørt, og at også hobbyhold av produksjonsdyr blir registrert hos oss.

For hestehold med 10 eller færre hester er kravet om registrering nytt fra 28. april 2022. Det er sannsynligvis mange små hestehold som ennå ikke er registrert i våre systemer hvis ikke Mattilsynet har vært i kontakt med hesteholdet for å føre tilsyn eller av andre grunner.

For kjæledyr inneholder rapporten kun tall for dyrehold som er registrert i vårt system fordi vi har ført tilsyn der eller hatt annen kontakt med dyreholdet.

	Alle dyrehold*	Kjæledyr	Mink	Re	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
Antall dyrehold.	83786	34272	7	3	10076	15740	525	18133	3397	14220	4273	701	10321
Antall tilsynsbesøk i dyrehold, uavhengig av om dyrevelferd er vurdert eller ikke.		677	0	0	189	151	2	386	72	478	297	1	88
Antall tilsynsbesøk i dyrehold der det er ført dyrevelferdstilsyn.		360	0	0	151	131	2	320	47	412	283	1	31
<i>Andel tilsynsbesøk i dyrehold der det er ført dyrevelferdstilsyn i % av alle tilsynsbesøk.</i>		53,2 %	-	-	79,9 %	86,8 %	100 %	82,9 %	65,3 %	86,2 %	95,3 %	100,0 %	35,2 %
<i>Andel ikke-varslede tilsynsbesøk i dyrehold i % av alle tilsynsbesøk der det er ført dyrevelferdstilsyn</i>		88,1 %	-	-	19,2 %	65,6 %	50,0 %	65,9 %	51,1 %	68,9 %	81,3 %	0,0 %	32,3 %
Antall dyrehold der det er ført tilsyn, uavhengig av om dyrevelferd er vurdert eller ikke.	1776	565	0	0	187	120	2	329	68	399	285	1	78
Antall dyrehold der det er ført dyrevelferdstilsyn.	1322	344	0	0	149	103	2	267	45	341	271	1	30
<i>Andel dyrehold der det er ført dyrevelferdstilsyn i % av alle dyrehold der det er ført tilsyn.</i>	74,4 %	60,9 %	-	-	79,7 %	85,8 %	100 %	81,2 %	66,2 %	85,5 %	95,1 %	100,0 %	38,5 %
Antall saker der det ikke er funnet avvik fra dyrevelferdsregelverket.	644	159	0	0	117	59	1	120	29	113	111	1	15
Antall saker der det er funnet avvik fra dyrevelferdsregelverket. **	678	182	0	0	34	59	1	184	18	278	168	0	11
Antall saker med registrerte tilfeller av alvorlig vanskjøtsel av dyr. ***	26	7	0	0	0	3	0	8	0	7	2	0	0
Antall saker der Mattilsynet har påpekt dyreeiers plikter.		18	0	0	1	4	1	28	2	43	6	0	0
<i>Andel saker der dyreeier har påpekt dyreeiers plikter, i % av antall saker der det er funnet avvik fra regelverket</i>		9,9 %	-	-	2,9 %	6,8 %	100 %	15,2 %	11,1 %	15,5 %	3,6 %	-	0,0 %

Antall saker der det er fattet vedtak om at dyreeier må gjennomføre tiltak for å rette opp forholdet.		131	0	0	21	50	0	154	16	204	106	0	17
<i>Andel saker der det er fattet vedtak om at dyreeier må gjennomføre tiltak, i % av antall saker der det er funnet avvik</i>		72,0 %	-	-	61,8 %	84,7 %	0,0 %	83,7 %	88,9 %	73,4 %	63,1 %	-	
Antall saker med gjennomføring av tiltak som er hastevedtak uten forhåndsvarsling.		36	0	0	5	15	0	37	3	30	48	0	10
<i>Andel dyrevelferdssaker der det er fattet hastevedtak (vedtak uten forhåndsvarsel), i % av alle dyrevelferdssaker der det er fattet vedtak om gjennomføring av tiltak.</i>		27,5 %	-	-	23,8 %	30,0 %	-	24,0 %	18,8 %	14,7 %	45,3 %	-	58,8 %
Antall dyrehold der det er fattet vedtak om at dyreeier må avvikle holdet av en art.	10	5	0	0	0	0	0	2	1	3	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om avlaving i saker (uten forutgående midlertidig forvaring).		4	0	0	1	0	0	3	1	2	11	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak og utført avlavingen av dyrevelferdsmessige grunner (uten forutgående midlertidig forvaring)		11	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om midlertidig forvaring.		84	0	0	2	0	0	1	0	2	0	0	2
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om omplassering av dyr (totalt)		10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om omplassering av dyr etter vedtak om midlertidig forvaring		3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om tilbakeføring av dyr (totalt)		18	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om tilbakeføring av dyr etter vedtak om midlertidig forvaring		3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om avlaving av dyr i forvaring.		6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om (løpende) tvangsmulkt.		5	0	0	3	4	0	13	2	16	5	0	1
Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om (engangs) tvangsmulkt.		0	0	0	1	0	0	1	0	2	0	0	0
Antall dyrehold der Mattilsynet har fattet vedtak om overtredelsesgebyr.	30	4	0	0	0	0	0	4	1	18	3	0	2

* Merk at tallet i denne kolonnen teller antall unike virksomheter. I de øvrige kolonnene telles unike saknummer.

** Inneholder konklusjoner av type «ikke tilfredsstillende» og «alvorlig vanskjøtsel».

*** Viser hvor mange av virksomhetene/sakene i **, som hadde konklusjon «alvorlig vanskjøtsel».

